

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

פּרַטְמָ לְמוּיָק. ללא משלם חומשא היינו מדרבנן אבל מדאורייתא לא משלם אפילו קרן דממשמע בריש ב"ק (דף ט: ושם) דקתני אכל ד' אבות נכסים שאין זהם מעילה וכן משמע בירושלמי הנוקין ר"ע אומר ק"ו להקדש כמה אנו קיימין (א) אי ט' צנוקין רעוה אמר רחמנא ולא להקדש אי צנוקין גופו הא תני ר' חייא נוקין להדיטו ואין נוקין להקדש כו' וא"ת והא כי יאכל בתרומה כתיב וי"ל דמעילה ילפינן מטא מטא מתרומה וא"ת כיון דמתרומה ילפינן לא לחייב אהנאת הקדש כמו תרומה שמתרת צנאנה לזרע וי"ל דכי תמעול מעל רבוי כדאמרין צמעילה (ד' ית: ט):

שְׂמִינ' בית סאה באותה שדה תנן. פ"י צנוקטרס דאין מדקדקין להיות שמינ' מה שהיתה שוה ערוגה זו שנאלתה אלא מה שנמסרה בית סאה צסדה זו מדמיו אם היה צא למכור הקרקע (א) צצציל אכילת ערוגה זו ואין נראה לר"י חדא כיון דאצית סאה קאי הוה ליה למימר צלשון זכר כמה היה יפה ועוד צצפ' הכונס (ב"ק דף נח: ושם ד"ה שמינ') צצעי צנמרה היכי שיימינן ומאי צצעי כיון צצמתנימינן מפרש צצדיא שומא ולמה עלה על דעתו שיעשו עוד (ו) אחרת ועוד דמפרש התם סאה צצס' סאין ופ"י צצנוקטרס צצית סאה צצאפיה נפשיה לא שיימינן דמפסיד מויק אלא שמינ' תחלה ס' סאין ורואין כמה דמיס מגיעין לצית סאה וחוזרין ושמינ' כמה נפחת צצכילת ערוגה ואם מתחילה היו שמינ' ערוגה צצס' סאין לא היה מפסיד כלום סאין ערוגה ניכרת צצס' אכל צצית סאה ניכרת היי שמי שומות מנלן דמקרא לא שמעינן אלא ששמינ' אגב שדה ועוד דלמ"ד צצ"ק (דף נח: קלח צצשים קלחין כלומר צצשים שיעורין כמותו אמאי נקט צצמתנימינן בית סאה ועוד דפריך התם לכולוהו אמוראי מדתני אכלה קצ או קצייס רואין אותה כאלו היא ערוגה קטנה ומשערין אותה מאי לאו צצפי עזמה תיקשי ליה אמתני' דקתני שמשערין צצית סאה ונראה לר"י דשמינ' בית סאה היינו בית סאה הנאכל צצקתני צצסיפא צצמילתיה דר"ש אם סאה סאה כו' וצצית סאה תצוזה מיירי ולא צצית סאה זרע סאין יכולה צצמה לזכור כל כך ולכן נקט לשון נקבה כמה היתה צצצמות צצדה איירי וצצעי נמי שפיר צצממרה היכי שיימינן דלא פ"י צצמתני' כמה תהא השדה גדולה ששמינ' זה ועוד מספקא ליה דללמא שמינ' בית סאה צצאותה שדה היינו צצקרקע עלמנו של בית סאה ומפרש סאה צצס' סאין ור"ה דפחות או יותר שמינ' לפי חשבון סאה צצס' סאין ואיכא מאן דאמר קלח צצס' קלחין לעולם צצס' שיעורין כמותו ומאן דאמר תרקב צצשים תרקבין ואכלה סאה דמתניתינן משערין לפי האי שיעורא ושם מפרש צצאיזה שיעור מפסיד מויק או מפיציה ויתר צצתרקב צצשים תרקבין או סאה צצשים סאין ופריך על כולהו מצרייתא אכלה קצ או כו' מאי לאו צצפי עזמה ששמינ' הערוגה לצדה צצפי עזמה כמה היתה יפה הקרקע עם הורעין וכמה היא יפה עכשיו כשנאכלו והשתא אמתני' גופא לא מצי למיפריך דאיכא נמי לפרושי הכי דפר"י ואין להקשות לפי ר"י האי בית סאה סאה מיצעי ליה דהכי פריך התם רב הוגא צר מנוח לרב פפא דמפרש קצ צצס' קצין וצצית כור צצס' כורין האי בית כור כור מיצעי ליה דהתם לא פריך אלא משום דכי היכי דקתני צצישא קצ ולא קתני בית ה"י הוה ליה למינקט כור ולא בית כור אלא כמו שהתחיל צצישא: **בְּאוֹתָהּ** שדה תנן. תימנה היכי מייתי ראייה ממקרקעי אטנטללי דעל כרחק לא דמו שהרי הכא

קרקע נקנים צצקף או צצטור או צצחוקה. דנעל ופרך וגדר כל שהוה. וצצמסכת קדושין (דף כו.) ילפינן להו: **שְׂדֵיחוֹת**. קס"ד שטר צצמה וכלים: **מאי עניידיסיה**. להקנות עד שימשוך ומאי חוקה צצלא משיכה משכחת ליה: **שְׂדֵיחוֹת קרקע**. השכיר לו צציתו משנתן לו כסף או שכתבו לו צצעלים צציתי לו ומשכן לך ומסר לו השטר או שהחזיק צו השוכר אין אחד מהם יכול לחזור: **חצילא דתמרי**. תמרים המדובקים יחד קרי חצילא ואית בהן חמשין תמרי: **אגב הדדי מיוצבנן חמשים נבי חדא**. הלוקח יחד אינו נותן צצס' אלא מ"ט פרוטות כדי שיחזור וימכור אחת אחת ושכור פרוטה: **להדיטו**. אם משל הדייט הוא משלם לו כמו שהן נמכרין ביחד ואין מדקדקין להחמיר עליו כדקאמר טעמא לקמן שמינ' בית סאה וכו': **מה שאין כן צצנוק**. הקדש. אחומשין קאי: **שמינ' בית סאה צצזוה שדה פנן**. גצי נוקין דשן צצ"ק (דף נה:) כי יצער איש שדה או כרס וגו' (ט) מן כיצד משלמת מה שהזיקה שמינ' בית סאה צצזוה שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה ואין מדקדקין להיות שמינ' האכילה לצדה מה היתה שוה הערוגה זו שנאלתה אלא מה נמסר בית סאה מדמיה אם היה צא למכור הקרקע עם זרעימה מה חסרו דמיו צצציל אכילת ערוגה זו דהיינו קולא צציה דהצא לקנות קרקע לא ייחטו צצך וצצדר מועט יתפרש צצחות דמיס. ומקרא לייף לא צצ"ק (דף נח:): **נעל אבן וכו'**. חגיגה (דף ט:): **פרכינן מכדי מישקל שקליה מה לי צצנאה הוא ומה לי נתנה לחצירו ואוקמינן צצגוצר שצצני קודש מסורין לו עסקינן דצלחו הכי נמי צצזוהו הוה מנחא הלכך לא מעל צצגצצתו: **נפנה לחצירו**. הוציאה לחולין שקנאה חצירו צצמתנה והוא ישלם להקדש: **צנאה**. גוצר לתוך צציתו: **לא מעל**. והתם אוקימנא צצצעות חלומין וצצשי"י צצצעות משלם כמו שצוה הוא להפיק צצצמות לעולם וצצצצית אלא דצצצצית כו': [ג] רש"י ד"ה ולא אמרין כו'. ג"כ אבל רמב"ם ור"א"ש מפרשים דקאי איום השוק דאי אית ליה לזבוי שוה לשאר יומי נראה"ש מהדר ה' ולרמב"ם ד' כתיב (ועמ"ש רבנו בח"מ ס"י ד"ש ס"ק ח' י'): [ד] תוב"ט ד"ה אהדרו. פ"י כו'. ג"כ ור"א"ש מפרש ציוס השוק ממש וצבל יוס השוק ולא דוקא ראשון ובשיטתו שפי' דוקא שצצרו ציוס השוק:**

מוסף רש"י

כי יאכל פרוט למיזיק. תרומה של כהן, אפילו צצנאג, אפילו משלם חומש אלא קצן כסף מויק (פסחים לב:) שאלם שפך אכילין או משקין של תרומה ולא נכמה מן שאינו חייב (שמי"ה טו.) שמינ' בית סאה באותה שדה. אין שמינ' את הערוגה לצדה. מני שפסיד מויק ששמינ' אותה ככל שוייה, ורחמנא אמר וצעי צצצדה לא רדיקין צצנמ' מלמא שמינ' אלא שמינ' בית סאה כמה היתה יפה קודם שצצצצלה מונה הערוגה האלה ומה היא יפה עכשיו, והשתא לא משלם כולוהו דמיי, דמי שנקט בית סאה כשהיא צצצצתהה איז מאלו צצ צצציל הפסד ערוגה אחת כי אם דבר מועט (ב"ק נה.) נעל אבן או קורה מהקדש. מפרש צצצס' מעילה דגוצרי עסקין, לא מעל. דמשקלית נמי צצצצמיה ס' כי השתא ולא שמינ' הוא (ב"ק צ.) נחנה להבירי. קיימה חגיגה, דגוצרי ט' לו רשות ליתן, חיה שהוציאו לחולין מעל (שם.) הוא מעל. הנותן מעל שהוציאה לחולין (שם יב.) דכיון שנתנו לו הוציאנו מיד הקדש לחולין, וחבירו לא מעל. ככל שיעשה הוא צצ, דהא קדימה הוא ועליה דהאין לשלמי להקדש, כדכתבי ואשר מטא מן הקדש ישלם (חגיגה י.) דאת אומר. מדקתני דכי דתחמיה חייב ואפי"ן דשלח מדעת הקדש שדה עבר, הקדש שלא מדעת כהדייט מודעת דמי. להקדש יכול למימר שלח מדעת. דעת שניה איכא, הלכך כהדייט מדעת דמי (ב"ק ב.)

כדי יאכל פרוט למיזיק. תרומה של כהן, אפילו צצנאג, אפילו משלם חומש אלא קצן כסף מויק (פסחים לב:) שאלם שפך אכילין או משקין של תרומה ולא נכמה מן שאינו חייב (שמי"ה טו.) שמינ' בית סאה באותה שדה. אין שמינ' את הערוגה לצדה. מני שפסיד מויק ששמינ' אותה ככל שוייה, ורחמנא אמר וצעי צצצדה לא רדיקין צצנמ' מלמא שמינ' אלא שמינ' בית סאה כמה היתה יפה קודם שצצצצלה מונה הערוגה האלה ומה היא יפה עכשיו, והשתא לא משלם כולוהו דמיי, דמי שנקט בית סאה כשהיא צצצצתהה איז מאלו צצ צצציל הפסד ערוגה אחת כי אם דבר מועט (ב"ק נה.) נעל אבן או קורה מהקדש. מפרש צצצס' מעילה דגוצרי עסקין, לא מעל. דמשקלית נמי צצצצמיה ס' כי השתא ולא שמינ' הוא (ב"ק צ.) נחנה להבירי. קיימה חגיגה, דגוצרי ט' לו רשות ליתן, חיה שהוציאו לחולין מעל (שם.) הוא מעל. הנותן מעל שהוציאה לחולין (שם יב.) דכיון שנתנו לו הוציאנו מיד הקדש לחולין, וחבירו לא מעל. ככל שיעשה הוא צצ, דהא קדימה הוא ועליה דהאין לשלמי להקדש, כדכתבי ואשר מטא מן הקדש ישלם (חגיגה י.) דאת אומר. מדקתני דכי דתחמיה חייב ואפי"ן דשלח מדעת הקדש שדה עבר, הקדש שלא מדעת כהדייט מודעת דמי. להקדש יכול למימר שלח מדעת. דעת שניה איכא, הלכך כהדייט מדעת דמי (ב"ק ב.)

תורה אור השלם

1 ואלש פי יאכל קדש בשגגה וק"ף חמשיתו עליו ונתן לזבח את הקדש. ויקרא כב די

הגהות הב"ח

(א) גמ' להעלותו שטר הא א"ל ר' יוחנן: (ב) תוב"ט ד"ה פ"י וכו' כמה אבן קיימין אי בהכשר נוקין: (ג) ד"ה שמינ' וכו' למכור הקרקע עם זרעימה מה חסרו דמיו שצציל אכילת ערוגה: (ד) בא"ה שיעשו עוד שומא אחרת:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (א"ל ר' יוחנן) תת"מ: [ב] שם ה'. ג"כ וכו' צצצ"ס אכל גרסת ר"ף ורמב"ם ד' ומפרש המצ"ס דצצצצית לעולם יכול לשלם אלא צצצצמות משלם כמו שצוה צצצצעות חלומין וצצצשי"י הוא להפיק צצצצמות לעולם וצצצצצית אלא דצצצצצית כו': [ג] רש"י ד"ה ולא אמרין כו'. ג"כ אבל רמב"ם ור"א"ש מפרשים דקאי איום השוק דאי אית ליה לזבוי שוה לשאר יומי נראה"ש מהדר ה' ולרמב"ם ד' כתיב (ועמ"ש רבנו בח"מ ס"י ד"ש ס"ק ח' י'): [ד] תוב"ט ד"ה אהדרו. פ"י כו'. ג"כ ור"א"ש מפרש ציוס השוק ממש וצבל יוס השוק ולא דוקא ראשון ובשיטתו שפי' דוקא שצצרו ציוס השוק:

לעיו רש"י

דייש"י דיישי"ל. נקב חב"ת, ברו.

חצילא דתמרי אין שמינ' צצשים כי התם אלא צצפי עזמה וי"ל דהכי מייתי ראייה כיון דמקילין כולי האי צצמקרקעי אין לנו להחמיר צצמטלטלין ולומר כל חדא וחדא הוה מוצינא ליה: **אֲהַדְרִין** י"ה ביומא דשוקא. ו' פירוש קודם שעבר יוס השוק ראשון אינו יכול לומר לא חקא אלא מעות אכל עבר יוס השוק לא יקח יין אלא מעות דמאי אמר כצב היה מוכרו צציוס השוק שעבר ואין לו להמתין עד יוס השוק הצא אכל יש לו יין עוד למכור לא יכול לומר כן שהרי לא מכר שלו:

ולחיי